

Dietetyka Kliniczna

1. METRYCZKA	
Rok akademicki	2022/2023
Wydział	Wydział Nauk o Zdrowiu
Kierunek studiów	Dietetyka
Dyscyplina wiodąca (zgodnie z załącznikiem do Rozporządzenia Ministra MSW z 26 lipca 2019)	Nauki o zdrowiu
Profil studiów (ogólnoakademicki/praktyczny)	Praktyczny
Poziom kształcenia (I stopnia/II stopnia/ jednolite magisterskie)	I stopnia
Forma studiów (stacjonarne/niestacjonarne)	Stacjonarne
Typ modułu/przedmiotu (obowiązkowy/fakultatywny)	Obowiązkowy
Jednostka/jednostki prowadząca/e (oraz adres/jednostki/jednostek)	Zakład Dietetyki Klinicznej (ul. E. Ciołka 27 01-445 Warszawa) Zakład Żywienia Człowieka (ul. E. Ciołka 27 01-445 Warszawa)

Kierownik jednostki/kierownicy jednostek	Prof. dr hab. n. med. i n. o zdr. Dorota Szostak-Węgierek dr hab. Iwona Traczyk
Koordinator przedmiotu (tytuł, imię, nazwisko, kontakt)	dr Joanna Ostrowska jostrowska@wum.edu.pl dr Marta Dąbrowska-Bender (zastępstwo 2022/2023) marta.dabrowska@wum.edu.pl
Osoba odpowiedzialna za sylabus (imię, nazwisko oraz kontakt do osoby, której należy zgłaszać uwagi dotyczące sylabusa)	dr Joanna Ostrowska jostrowska@wum.edu.pl dr Marta Dąbrowska-Bender (zastępstwo 2022/2023) marta.dabrowska@wum.edu.pl
Prowadzący zajęcia	Prof. dr hab. n. med. i n. o zdr. Dorota Szostak-Węgierek dr Marta Dąbrowska-Bender dr Joanna Ostrowska dr hab. Aneta Czerwonogrodzka-Senczyna dr hab. Anna Jeznach-Steinhagen dr Magdalena Milewska dr Anna Ukleja dr Lucyna Pachocka dr Iwona Boniecka mgr Zuzanna Zaczek mgr Justyna Jurczewska mgr Jakub Krawczyk

2. INFORMACJE PODSTAWOWE

Rok i semestr studiów	II rok licencjat; I i II semestr	Liczba punktów ECTS	20
FORMA PROWADZENIA ZAJĘĆ		Liczba godzin	Kalkulacja punktów ECTS
Godziny kontaktowe z nauczycielem akademickim			
wykład (W)		108	9
seminarium (S)		91	7
ćwiczenia (C)		66	4

e-learning (e-L)	-	
zajęcia praktyczne (ZP)	-	
praktyka zawodowa (PZ)	-	
Samodzielna praca studenta	-	
Przygotowanie do zajęć i zaliczeń	-	
3. CELE KSZTAŁCENIA		
	1. Rozwinięcie umiejętności ustalania założeń diety (wartości energetycznej, zawartości poszczególnych składników odżywczych, produktów, potraw i technik kulinarnych, produktów dozwolonych i przeciwwskazanych) w różnych jednostkach chorobowych oraz u kobiet w ciąży i podczas laktacji	
	2. Rozwinięcie umiejętności planowania jadłospisu, z uwzględnieniem wieku, płci, aktywności fizycznej, stanu odżywienia, stanu fizjologicznego (ciąża i laktacja) i przebiegu chorób.	

4. EFEKTY UCZENIA SIĘ	
Numer efektu uczenia się	Efekty w zakresie
Wiedzy — Absolwent zna i rozumie:	
E_W_17	Zna zasady postępowania dietetycznego w różnych chorobach w zależności od stopnia zaawansowania choroby oraz u kobiet w ciąży i podczas laktacji.
Umiejętności — Absolwent potrafi:	
E_U_20	Opracowuje plany postępowania żywieniowego w różnych jednostkach chorobowych.
E_U_45	Oblicza indywidualne zapotrzebowanie na energię oraz makro i mikroskładniki odżywcze.
E_U_08	Układa jadłospisy i szacuje ich wartość energetyczną i odżywczą produktów z wykorzystaniem programów komputerowych
E_U_10	Planuje dietę pacjenta w oparciu o wiedzę dotyczącą przyjmowanych leków
E_U_12	Rozpoznaje i dokonuje korekty sposobu żywienia u osób z nieprawidłową masą ciała (niedożywionych oraz/lub osób z nadwagą/otyłością).
Kompetencji społecznych — Absolwent jest gotów do:	
E_K_17	Potrafi formułować opinie dotyczące pacjentów, klientów, grup społecznych w kontekście związanym z wykonywaniem zawodu
E_K_12	Rozumie potrzebę uczenia się przez całe życie
E_K_01	Posiada świadomość własnych ograniczeń i wie kiedy zwrócić się do innych specjalistów.

5.ZAJĘCIA		
Forma zajęć	Treści programowe	Efekty uczenia się
Wykłady/seminaria	<p style="text-align: center;"><u>SEMESTR I</u></p> <p style="text-align: center;"><u>Wykłady</u></p> <p><i>W1 – Treści kształcenia: T1 - Zasady postępowania z pacjentem, zbierania wywiadu, zwłaszcza żywieniowego, udzielania porad, układania jadłospisów, części składowych i struktury materiałów, które zostaną przekazane pacjentowi, dokumentacja medyczna.</i></p> <p><i>Wykładowca: dr Magdalena Milewska</i></p> <p><i>W1a – Treści kształcenia: T1a - Ocena stanu odżywienia u osób dorosłych ze zwróceniem szczególnej uwagi na odrębności w ocenie osób starszych. Czynniki warunkujące stan odżywienia. Badania przesiewowe: BAPEN, BMI, SGA, NRS 2002, MNA. Pogłębiona ocena stanu odżywienia: badania antropometryczne, biochemiczne, immunologiczne, kliniczne. Całościowa ocena geriatryczna. Sarkopenia, dynapenia, kacheksja, niedożywienie białkowo-kaloryczne, otyłość sarkopeniczna, niedożywienie w otyłości. Zmiany w składzie ciała w procesie starzenia się. Niedobory witamin i składników mineralnych a ryzyko chorób.</i></p> <p><i>Wykładowca: dr Magdalena Milewska</i></p> <p><i>W2 – Treści kształcenia: T2 - Niedożywienie związane z chorobą: występowanie, przyczyny, rodzaje, następstwa. Żywnie kliniczne: definicja, cele, metody (żywnie dojelitowe, pozajelitowe, wspomaganie żywieniowe).</i></p> <p><i>Zapotrzebowanie na składniki odżywcze u osób pozostających na leczeniu żywieniowym. Obliczenie zapotrzebowania na białko, energię i wodę. Bilans energetyczny, białkowy. Bilans płynów.</i></p> <p><i>Wykładowca: dr Magdalena Milewska</i></p> <p><i>W3 – Treści kształcenia: T3 - Zasady żywnie w chorobach rozwijających się na tle miażdżycy.</i></p> <p><i>Wykładowca: Prof. dr hab. n. med. i n. o zdr. Dorota Szostak-Węgierek</i></p>	

	<p>W4 – Treści kształcenia: T4 - Żywnienie w profilaktyce chorób układu krążenia. Rola kwasów n-3. Dieta śródziemnomorska i DASH.</p> <p>Wykładowca: Prof. dr hab. n. med. i n. o zdr. Dorota Szostak-Węgierek</p> <p>W5 – Treści kształcenia: T5 -Dietoterapia i dietoprofilaktyka otyłości i zespołu metabolicznego. Krytyczne spojrzenie na stosowanie diet typu Atkinsa/ Kwaśniewskiego i diety bogatobiałkowej w leczeniu otyłości.</p> <p>Wykładowca: Prof. dr hab. n. med. i n. o zdr. Dorota Szostak-Węgierek</p> <p>W6 – Treści kształcenia: T6 - Żywnienie w cukrzycy.</p> <p>Wykładowca: Prof. dr hab. n. med. i n. o zdr. Dorota Szostak-Węgierek</p> <p>W7 – Treści kształcenia: T7 - Żywnienie w chorobach przełyku: refluks żołądkowo- przełykowy. Żywnienie w chorobach żołądka i dwunastnicy: zapalenie błony śluzowej żołądka, choroba wrzodowa, zaburzenia opróżniania żołądka, refluks dwunastniczo-żołądkowy.</p> <p>Wykładowca: mgr Jakub Krawczyk</p> <p>W8 – Treści kształcenia: T8 - Żywnienie w chorobach jelit: choroba Leśniowskiego - Crohna, wrzodziejące zapalenie jelita grubego, zespół jelita nadwrażliwego, zaparcia, biegunki.</p> <p>Wykładowca: mgr Justyna Jurczewska</p> <p>W9 – Treści kształcenia: T9 Żywnienie w przewlekłych chorobach wątroby: marskość wątroby, stłuszczenie wątroby. Postępowanie żywieniowe w niewydolności wątroby z lub bez encefalopatii. Wpływ stanu odżywienia na przebieg przewlekłych chorób wątroby i występowanie powikłań.</p> <p>Wykładowca: dr Marta Dąbrowska-Bender</p> <p>W10 – Treści kształcenia: T10 - Żywnienie w kamicy żółciowej. Żywnienie chorych z żółtaczką. Cele leczenia dietetycznego chorych z kamicy żółciową. Żywnienie chorych przed i po wycięciu pęcherzyka żółciowego. Żywnienie w mukowiscydozie i chorobach trzustki.</p> <p>Wykładowca: dr Marta Dąbrowska-Bender</p> <p>W11 – Treści kształcenia: T11 - Żywnienie w chorobach nerek: ostra i przewlekła niewydolność nerek, zespół nerczycowy, zapalenie kłębuszkowe nerek, okres dializoterapii, nefropatia</p>	
--	--	--

cukrzycowa. Żywienie w okresie dializoterapii. Żywienie w kamicach nerkowych. Żywienie w skazie moczanowej.

Wykładowca: dr Marta Dąbrowska - Bender

W12 – Treści kształcenia: T12 - Żywienie w chorobach przewodu pokarmowego rozwijających się na tle immunologicznym (alergie pokarmowe).

Wykładowca: dr Lucyna Pachocka

W13 – Treści kształcenia: T13 -Żywienie w kolagenozach i schorzeniach reumatologicznych, dnie moczanowej. Żywienie w schorzeniach endokrynologicznych, astmie i POChP.

Wykładowca: Prof. dr hab. n. med. i n. o zdr. Dorota Szostak-Węgierek

W14 –Treści kształcenia: T14 – Żywienie w chorobach dermatologicznych.

Wykładowca: dr hab. Aneta Czerwonogrodzka-Senczyna

Seminaria

S1- Treści kształcenia T16 - System dietetyczny i jego znaczenie. Nomenklatura diet i jej uzasadnienie. Klasyfikacja diet i ich charakterystyka. Zasady planowania diet leczniczych.

Wykładowca: dr Anna Ukleja

S2- Treści kształcenia T17 - Charakterystyka diety łatwo strawnej. Zadania i modyfikacje diety. Lista produktów dozwolonych i przeciwwskazanych. Propozycje potraw na poszczególne posiłki. Uwagi technologiczne. Planowanie jadłospisów diety łatwo strawnej.

Wykładowca: dr Anna Ukleja

S3 – Treści kształcenia: T4 - Zasady żywienia w chorobach rozwijających się na tle miażdżycy.

Wykładowca: Prof. dr hab. n. med. i n. o zdr. Dorota Szostak-Węgierek

S4 – Treści kształcenia: T5 - Profilaktyka miażdżycy w rozwojowym okresie życia.

Wykładowca: Prof. dr hab. n. med. i n. o zdr. Dorota Szostak-Węgierek

S5 – Treści kształcenia: T6 -Dietoterapia i dietoprofilaktyka

	<p>otyłości i zespołu metabolicznego. Krytyczne spojrzenie na stosowanie diet typu Atkinsa/ Kwaśniewskiego i diety bogatobiałkowej w leczeniu otyłości.</p> <p>Wykładowca: Prof. dr hab. n. med. i n. o zdr. Dorota Szostak-Węgierek</p> <p>S6 – Treści kształcenia: T7 - Żywienie w cukrzycy.</p> <p>Wykładowca: Prof. dr hab. n. med. i n. o zdr. Dorota Szostak-Węgierek</p> <p>S7 – Treści kształcenia: T8 - Żywienie w chorobach przełyku: refluks żołądkowo- przełykowy. Żywienie w chorobach żołądka i dwunastnicy: zapalenie błony śluzowej żołądka, choroba wrzodowa, zaburzenia opróżniania żołądka, refluks dwunastniczo-żołądkowy.</p> <p>Wykładowca: mgr Jakub Krawczyk</p> <p>S8 – Treści kształcenia: T9 - Żywienie w chorobach jelit: choroba Leśniowskiego - Crohna, wrzodziejące zapalenie jelita grubego, zespół jelita nadwrażliwego, zaparcia, biegunki.</p> <p>Wykładowca: mgr Justyna Jurczewska</p> <p>S9 – Treści kształcenia: T10 Żywienie w przewlekłych chorobach wątroby: marskość wątroby, stłuszczenie wątroby. Postępowanie żywieniowe w niewydolności wątroby z lub bez encefalopatii. Wpływ stanu odżywienia na przebieg przewlekłych chorób wątroby i występowanie powikłań.</p> <p>Wykładowca: dr Marta Dąbrowska-Bender</p> <p>S10 – Treści kształcenia: T11 - Żywienie w kamicy żółciowej. Żywienie chorych z żółtaczką. Cele leczenia dietetycznego chorych z kamicy żółciową. Żywienie chorych przed i po wycięciu pęcherzyka żółciowego. Żywienie w mukowiscydozie i chorobach trzustki.</p> <p>Wykładowca: dr Marta Dąbrowska-Bender</p> <p>S11 – Treści kształcenia: T12 - Żywienie w chorobach nerek: ostra i przewlekła niewydolność nerek, zespół nerczycowy, zapalenie kłębuszkowe nerek, okres dializoterapii, nefropatia cukrzycowa. Żywienie w okresie dializoterapii. Żywienie w kamicach nerkowych. Żywienie w skazie moczanowej.</p> <p>Wykładowca: dr Marta Dąbrowska-Bender/mgr Aleksandra Bąkiewicz</p> <p>S12 – Treści kształcenia: T13 - Żywienie w chorobach przewodu pokarmowego rozwijających się na tle</p>	
--	---	--

immunologicznym (alergie pokarmowe).

Wykładowca: dr Lucyna Pachocka

S13 – Treści kształcenia: T14 -Żywienie w kolagenozach i schorzeniach reumatologicznych, dnie moczanowej. Żywienie w schorzeniach endokrynologicznych, astmie i POChP.

Wykładowca: Prof. dr hab. n. med. i n. o zdr. Dorota Szostak-Węgierek

S14 –Treści kształcenia: T18 – Pompy insulinowe

Wykładowca: dr hab. Anna Jeznach-Steinhagen

S15 –Treści kształcenia: T15 – Żywienie w chorobach dermatologicznych.

Wykładowca: dr hab. Aneta Czerwonogrodzka-Senczyna

SEMESTR II

Wykłady

W16 –Treści kształcenia: T19 Żywienie w chorobach zakaźnych.

Wykładowca: dr Joanna Ostrowska/mgr Justyna Jurczewska (zastępstwo)

W17 – Treści kształcenia: T20 – Żywienie w wybranych chorobach neurologicznych: padaczka, udary mózgu, ch. Parkinsona, Alzheimer, SM, niedowład, porażenia.

Wykładowca: dr Magdalena Milewska

W18 – Treści kształcenia: T21 - Żywienie w wybranych chorobach leczonych neurochirurgicznie (guzy mózgu, krwaki śródczaszkowe, tętniaki, złamania kręgosłupa, niedowład i porażenia).

Wykładowca: dr Magdalena Milewska

W19 – Treści kształcenia: T22 - Ogólne zasady żywienia kobiety ciężarnej, prawidłowe żywienie kobiety w ciąży w zależności od jej stanu odżywienia.

Wykładowca: dr hab. Aneta Czerwonogrodzka-Senczyna

W20 – Treści kształcenia: T23 – Żywienie w dolegliwościach

	<p>typowych dla ciąży. Niedokrwistość ciężarnych.</p> <p>Wykładowca: dr hab. Aneta Czerwonogrodzka-Senczyna</p> <p>W21 – Treści kształcenia: T24 - Przystosowanie metaboliczne i wykorzystanie składników pokarmowych w okresie laktacji. Zasady racjonalnego żywienia kobiety karmiącej.</p> <p>Wykładowca: dr hab. Aneta Czerwonogrodzka-Senczyna</p> <p>W22 – Treści kształcenia: T25 – Żywienie w psychiatrii</p> <p>Wykładowca: dr Joanna Ostrowska/mgr Justyna Jurczewska (zastępstwo)</p> <p>W23 – Treści kształcenia: T26 – Żywienie dojelitowe oraz pozajelitowe (w warunkach domowych i szpitalnych) u chorych z powikłaniami po leczeniu chirurgicznym schorzeń przewodu pokarmowego (przetoki przełykowe, żołądkowo-jelitowe, żółciowe, trzustkowe).</p> <p>Zakład Żywienia Człowieka</p> <p>W24 - Treści kształcenia: T27 - Żywienie chorych z przetoką kałową</p> <p>Zakład Żywienia Człowieka</p> <p>W25 - Treści kształcenia: T28 - Żywienie i leczenie / wsparcie żywieniowe pacjentów z chorobą nowotworową (nowotwory w obrębie układu pokarmowego oraz głowy i szyi) oraz pacjentów ze schorzeniami przewodu pokarmowego. Żywienie dojelitowe i pozajelitowe w onkologii i gastroenterologii w warunkach domowych i szpitalnych – dobór metody żywienia, zasady wprowadzania.</p> <p>Zakład Żywienia Człowieka</p> <p>W26 - Treści kształcenia: T29 - Żywienie u chorych po rozległych urazach i oparzeniach</p> <p>Wykładowca: dr Magdalena Milewska</p> <p>W27 - Treści kształcenia: T30 - Żywienie u chorych po zabiegach bariatrycznych</p> <p>Wykładowca: dr I. Boniecka</p> <p style="text-align: center;"><u>Seminaria</u></p> <p>S16 –Treści kształcenia: T16 Żywienie w chorobach zakaźnych.</p>	
--	--	--

<p>Wykładowca: dr Joanna Ostrowska/mgr Justyna Jurczewska (zastępstwo)</p> <p>S17- Treści kształcenia T17 - Żywienie w wybranych chorobach neurologicznych: padaczka, udary mózgu, ch. Parkinsona, Alzheimer, SM, niedowłady, porażenia.</p> <p>Wykładowca: dr Magdalena Milewska</p> <p>S18- Treści kształcenia T18 - Żywienie w wybranych chorobach leczonych neurochirurgicznie (guzy mózgu, krwaki śródczaszkowe, tętniaki, złamania kręgosłupa, niedowłady i porażenia) – część I</p> <p>Wykładowca: dr Magdalena Milewska</p> <p>S19 – Treści kształcenia: T19 - Ogólne zasady żywienia kobiety ciężarnej, prawidłowe żywienie kobiety w ciąży w zależności od jej stanu odżywienia.</p> <p>Wykładowca: dr hab. Aneta Czerwonogrodzka-Senczyna</p> <p>S20- Treści kształcenia T18 - Żywienie w wybranych chorobach leczonych neurochirurgicznie (guzy mózgu, krwaki śródczaszkowe, tętniaki, złamania kręgosłupa, niedowłady i porażenia) – część II</p> <p>Wykładowca: dr Magdalena Milewska</p> <p>S21 – Treści kształcenia: T20 – Żywienie w dolegliwościach typowych dla ciąży. Niedokrwistość ciężarnych.</p> <p>Wykładowca: dr hab. Aneta Czerwonogrodzka-Senczyna</p> <p>S22 – Treści kształcenia: T21 - Przystosowanie metaboliczne i wykorzystanie składników pokarmowych w okresie laktacji. Zasady racjonalnego żywienia kobiety karmiącej.</p> <p>Wykładowca: dr hab. Aneta Czerwonogrodzka-Senczyna</p> <p>S23 – Treści kształcenia: T22 – Żywienie w psychiatrii</p> <p>Wykładowca: dr Joanna Ostrowska/mgr Justyna Jurczewska (zastępstwo)</p> <p>S24 – Treści kształcenia: T32 Niedokrwistości i choroby przewodu pokarmowego</p> <p>Wykładowca: dr Anna Ukleja</p>	
--	--

	<p>S25 – Treści kształcenia: T23 – Żywienie i leczenie / wsparcie żywieniowe pacjentów z chorobą nowotworową (nowotwory w obrębie układu pokarmowego oraz głowy i szyi) oraz pacjentów ze schorzeniami przewodu pokarmowego – cz. I. Żywienie w dysfagii neurogennej. Praktyka żywienia dojelitowego: wybór diety, wybór dostępu i zasady uzyskiwania dostępu do przewodu pokarmowego, demonstracja przyrządów do dostępu i podawania diet, zasady rozszerzania podaży diety, pielęgnacja dostępu do żywienia dojelitowego. Zasady bezpieczeństwa: kontrola zalegania i położenia, utrzymanie drożności. Przyczyny i postępowanie w typowych powikłaniach. Żywienie dojelitowe w warunkach domowych.</p> <p>Zakład Żywienia Człowieka</p> <p>S26 – Treści kształcenia: T24 Żywienie i leczenie / wsparcie żywieniowe pacjentów z chorobą nowotworową (nowotwory w obrębie układu pokarmowego oraz głowy i szyi) oraz pacjentów ze schorzeniami przewodu pokarmowego – cz. II. Wskazania i przeciwwskazania do żywienia pozajelitowego. Praktyka żywienia pozajelitowego: zasady uzyskiwania dostępu, rodzaje kaniul i cewników. Aparaty do przetoczeń, pompy. Preparaty do żywienia pozajelitowego – worki AIO i RTU, demonstracja, wady i zalety. Żywienie pozajelitowe w warunkach domowych.</p> <p>Zakład Żywienia Człowieka</p> <p>S27 – Treści kształcenia: T25 Żywienie u chorych po rozległych urazach i oparzeniach</p> <p>Wykładowca: dr Magdalena Milewska</p> <p>S28 – Treści kształcenia: T26 Żywienie i leczenie / wsparcie żywieniowe pacjentów z chorobą nowotworową (górnego odcinka przewodu pokarmowego; chorych leczonych chirurgicznie, chorych leczonych z użyciem radioterapii i/lub chemioterapii, oraz chorych niedożywionych) – część I</p> <p>Zakład Żywienia Człowieka</p> <p>S29 – Treści kształcenia: T27 Żywienie u chorych po zabiegach bariatrycznych</p> <p>Wykładowca: dr Iwona Boniecka</p> <p>S30 – Treści kształcenia: T28 Żywienie i leczenie / wsparcie żywieniowe pacjentów z chorobą nowotworową (górnego odcinka przewodu pokarmowego; chorych leczonych chirurgicznie, chorych leczonych z użyciem radioterapii i/lub chemioterapii, oraz chorych niedożywionych) – część II</p> <p>Zakład Żywienia Człowieka</p>	

Ćwiczenia	<p style="text-align: center;"><u>SEMESTR I</u></p> <p>Ćw1 – Zajęcia praktyczne - Ocena stanu odżywienia u dorosłych. Metodologia pomiaru wysokości i masy ciała. idealna masa ciała. Wskaźnik masy ciała (BMI). Wskaźnik talia-biodra (WHR). Pomiar obwodu ramienia i mięśni ramienia. Oznaczanie zasobów białka somatycznego mięśni szkieletowych. Metodologia pomiaru fałdu skórno-tłuszczowego nad mięśniem trójgłowym ramienia. Oznaczanie zasobów tkanki tłuszczowej. Dynamometria ręczna. Znaczenie metod antropometrycznych w ocenie stanu odżywienia. Ocena stanu odżywienia u osób w wieku podeszłym. Praktyczne wykorzystanie metod oceny stanu odżywienia osób starszych. Przypadki kliniczne.</p> <p>Wykładowca: dr Magdalena Milewska</p> <p>Ćw2 – Zajęcia praktyczne - Żywnienie w chorobach rozwijających się na tle miażdżycy.</p> <p>Wykładowca: dr Anna Ukleja</p> <p>Ćw3 – Zajęcia praktyczne - Dieta śródziemnomorska/ DASH</p> <p>Wykładowca: dr Anna Ukleja</p> <p>Ćw4 – Zajęcia praktyczne - Żywnienie w otyłości.</p> <p>Wykładowca: dr Iwona Boniecka</p> <p>Ćw5 – Zajęcia praktyczne - Żywnienie w cukrzycy.</p> <p>Wykładowca: dr Joanna Ostrowska/mgr Justyna Jurczewska (zastępstwo)</p> <p>Ćw6 – Zajęcia praktyczne - Żywnienie w chorobach górnego odcinka przewodu pokarmowego.</p> <p>Wykładowca: dr Anna Ukleja</p> <p>Ćw7 – Zajęcia praktyczne - Żywnienie w chorobach jelit.</p> <p>Wykładowca: dr Anna Ukleja</p> <p>Ćw8 – Zajęcia praktyczne - Żywnienie w chorobach wątroby</p> <p>Wykładowca: dr Anna Ukleja</p> <p>Ćw9 – Zajęcia praktyczne - Żywnienie w chorobach pęcherzyka</p>	
-----------	--	--

żółciowego i dróg żółciowych.

Wykładowca: dr Anna Ukleja

Ćw10 – Zajęcia praktyczne - Żywienie w chorobach nerek.

Wykładowca: dr Marta Dąbrowska-Bender/mgr Aleksandra Bąkiewicz

Ćw11– Zajęcia praktyczne - Żywienie w kolagenozach i schorzeniach reumatologicznych, dnie moczanowej. Żywienie w schorzeniach endokrynologicznych, astmie i POChP.

Wykładowca: dr Joanna Ostrowska/mgr Justyna Jurczewska (zastępstwo)

SEMESTR II

Ćw12 - Zajęcia praktyczne – Żywienie w chorobach dermatologicznych.

Wykładowca: dr hab. Aneta Czerwonogrodzka-Senczyna

Ćw13- Zajęcia praktyczne – Żywienie w chorobach zakaźnych.

Wykładowca: dr Joanna Ostrowska/mgr Justyna Jurczewska (zastępstwo)

Ćw14- Zajęcia praktyczne - Żywienie w wybranych chorobach neurologicznych: padaczka, udary mózgu, ch. Parkinsona, Alzheimerera, SM, niedowład, porażenia.

Wykładowca: dr Magdalena Milewska

Ćw15 – Zajęcia praktyczne - Ogólne zasady żywienia kobiety ciężarnej, prawidłowe żywienie kobiety w ciąży w zależności od jej stanu odżywienia.

Wykładowca: dr hab. Aneta Czerwonogrodzka-Senczyna

Ćw16– Zajęcia praktyczne – Żywienie w dolegliwościach typowych dla ciąży. Niedokrwistość ciężarnych.

Wykładowca: dr hab. Aneta Czerwonogrodzka-Senczyna

Ćw17 – Zajęcia praktyczne - Przystosowanie metaboliczne i wykorzystanie składników pokarmowych w okresie laktacji.

Zasady racjonalnego żywienia kobiety karmiącej. <i>Wykładowca: dr hab. Aneta Czerwonogrodzka-Senczyna</i> <i>Ćw18– Zajęcia praktyczne – Żywienie w psychiatrii</i> <i>Wykładowca: dr Joanna Ostrowska/mgr Justyna Jurczewska (zastępstwo)</i>	
--	--

6. LITERATURA

1. Interna Szczeklika. Podręcznik chorób wewnętrznych. Medycyna Praktyczna 2014.
2. Jarosz M. (red.). Normy żywienia dla populacji polskiej- nowelizacja. Instytut Żywności i Żywienia 2012.
3. Włodarek D, Kozłowska L, Głabska D. Dietoterapia. PZWL 2014.
4. Ciborowska H, Rudnicka A. Dietetyka. Żywienie zdrowego i chorego człowieka. Wydanie IV, rozszerzone i uaktualnione, PZWL 2014.
5. Jarosz M., Dzieniszewski J.: Zaparcia. Porady lekarzy i diabetyków. Wyd. Lek. PZWL 2005
6. Jarosz M., Dzieniszewski J.: Choroby trzustki. Wyd. Lek. PZWL 2004
7. Cichocka A.: Praktyczny poradnik żywieniowy w odchudzaniu oraz profilaktyce i leczeniu cukrzycy typu 2. Wyd. Medyk 2010
8. Dietoterapia 1. Wydawnictwo SGGW. Warszawa 2009
9. Rogulska A.: Postępowanie dietetyczne w niedożywieniu. Wyd. Lek. PZWL. Warszawa 2010
10. Gawęcki J (red): Żywienie człowieka. Podstawy nauki o żywieniu. Tom 1. Wyd. Naukowe PWN. Warszawa 2010
11. Grzymisławski M., Gawęcki J (red): Żywienie człowieka zdrowego i chorego. Wyd. Naukowe PWN. Warszawa 2010
12. Poniewierka E (red): Żywienie w chorobach przewodu pokarmowego i zaburzeniach metabolicznych. Wyd. Cornetis 2010
13. Sobotka L (red): Podstawy Żywienia Klinicznego. Redakcja Naukowa wydania polskiego: T. Korba., M. Łyszowska. Wyd. Lek. PZWL 2007
14. Kunachowicz H, Nadolna I, Przygoda B.: Tabele składu i wartości odżywczej. Wyd. PZWL 2006
15. Szczygieł B (red). Niedożywienie związane z chorobą. Występowanie. Rozpoznanie. Wyd. Lek. PZWL 2017
16. Ukleja A., Kunachowicz H., Szczygieł B.: Zastosowanie Indeksu glikemicznego w profilaktyce i leczeniu otyłości. Wyd. WUM 2010
17. Zalecenia kliniczne dotyczące postępowania u chorych na cukrzycę 2015. Stanowisko Polskiego Towarzystwa Diabetologicznego. Diabetologia Kliniczna 2015, tom 4, supl. A.
18. Zaburzenia lipidowe. Pod red. Cybulska B, Kłosiewicz-Latoszek L. Termedia Wydawnictwa Medyczne, Poznań 2010
19. Podręcznik Polskiego Forum Profilaktyki tom 2. Pod redakcją Piotra Podolca. Medycyna Praktyczna, Kraków 2010
20. Szostak-Węgierek D, Cybulska B: Zespół metaboliczny u dzieci. W: Miażdżycza u dzieci i młodzieży. Red. Urban M. Cornetis, Wrocław 2007, wydanie I, strony 221-236
21. Szostak-Węgierek D: Zespół metaboliczny u dzieci i młodzieży jako wyzwanie dla zdrowia publicznego. Problemy Higieny i Epidemiologii 2008, 89(1), 21-29.
22. Dorota Szostak-Węgierek, Katarzyna Szamotołska. Fetal development and risk of cardiovascular diseases and diabetes type 2 in adult life. MedycynaWiekurozwojowego 2011, 15, 203-215.
23. DorotaSzostak-Węgierek. Intrauterine nutrition: long-term consequences for vascular health. International Journal of Women'sHealth 2014;6 647–656.
24. Szostak-Węgierek D, Szostak WB: Dieta śródziemnomorska– modelowy sposób żywienia w prewencji

chorób sercowo-naczyniowych. W: Terapia Skojarzona. pod red. prof. Artura Mamcarza. MedicalEducation Sp. z o.o., Warszawa 2009, 83-94

25. Dietetyka kliniczna red. Marian Grzymisławski. PZWL 2019

26. Żywnienie osób z cukrzycą i chorobami towarzyszącymi - red Anna Jeznach-Steinhagen wyd. PZWL 2020

27. Podstawy leczenia żywieniowego- Mikołaj Spodaryk –wyd..Scientyfica 2019

28. Żywnienie kliniczne praktyczne zagadnienia. Sylwia Małgorzewicz Tom I i II wyd. Czelej 2020

7. SPOSOBY WERYFIKACJI EFEKTÓW UCZENIA SIĘ

Symbol przedmiotowego efektu uczenia się	Sposoby weryfikacji efektu uczenia się	Kryterium zaliczenia
Wykłady/seminaria	Zaliczenie teoretyczne – kolokwia cząstkowe (3 w I semestrze + 2 w II semestrze) oraz egzamin końcowy (po II semestrze)	Zaliczenie na podstawie sumy punktów uzyskanych ze wszystkich kolokwiów przeprowadzonych w danym semestrze - co najmniej 60% wszystkich możliwych do zdobycia punktów Jeśli student nie uzyska określonego odsetka punktów, pisze kolokwium wyjściowe („wyjściówkę”) z całego materiału obowiązującego w danym semestrze. Egzamin końcowy oceniany wg. niżej przedstawionych kryteriów.
Ćwiczenia	Zaliczenie praktyczne	Prace wykonywane na poszczególnych zajęciach zlecone przez prowadzącego.

8. INFORMACJE DODATKOWE

(informacje istotne z punktu widzenia nauczyciele niezawarte w pozostałej części sylabusu, np. czy przedmiot jest powiązany z badaniami naukowymi, szczegółowy opis egzaminu, informacje o kole naukowym)

Kryteria oceniania egzaminu końcowego:

65 – 71,9% - dostateczny (3,0)

72 – 78,9% - dość dobry (3,5)

79 – 85,9% - dobry (4,0)

86 – 92,9% - ponad dobry (4,5)

93 – 100% - bardzo dobry (5,0)

Kryteria oceniania kolokwiów - co najmniej 60% wszystkich możliwych do zdobycia punktów (średnia z % z każdego kolokwium):

60-67,9% – dostateczny (3,0)

68-75,9% - dość dobry (3,5)

76-83,9% - dobry (4,0)

84-91,9% - ponad dobry (4,5)

92-100% - bardzo dobry (5,0)

Prawa majątkowe, w tym autorskie, do sylabusu, przysługują WUM. Sylabus może być wykorzystywany dla celów związanych z kształceniem na studiach odbywanych w WUM. Korzystanie z sylabusu w innych celach wymaga zgody WUM